

Opublikowany w Dz.U. z 2005 r. Nr 18, poz. 162

PROTOKÓŁ

przeciwko przemytowi migrantów drogą lądową, morską i powietrzną, uzupełniający Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej,

przyjęty przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 15 listopada 2000 r.

(Dz. U. z dnia 31 stycznia 2005 r.)

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 15 listopada 2000 r. został przyjęty przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych Protokół przeciwko przemytowi migrantów drogą lądową, morską i powietrzną, uzupełniający Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej, w następującym brzmieniu:

Przekład

PROTOKÓŁ

przeciwko przemytowi migrantów drogą lądową, morską i powietrzną, uzupełniający Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej

Preambuła

Państwa-Strony niniejszego protokołu,

- oświadczając, iż skuteczne działania mające na celu zapobieganie przemytowi migrantów drogą lądową, morską i powietrzną oraz prowadzenie z nim walki wymagają podjęcia wszechstronnych wysiłków międzynarodowych, w tym współpracy, wymiany informacji oraz innych stosownych działań, w tym działań o charakterze społeczno-ekonomicznym, na szczeblu krajowym, regionalnym oraz międzynarodowym,

- odwołując się do rezolucji Zgromadzenia Ogólnego nr 54/212 z dnia 22 grudnia 1999 r., w której Zgromadzenie zaleca Państwom członkowskim oraz strukturom organizacyjnym Narodów Zjednoczonych wzmocnienie współpracy międzynarodowej w zakresie międzynarodowej migracji i rozwoju w celu zajęcia się przyczynami wywołującymi migrację, zwłaszcza spowodowanymi ubóstwem, oraz zapewnienie osobom zainteresowanym jak największych korzyści płynących z międzynarodowej migracji, jak również zachęca, stosownie do okoliczności, do korzystania z mechanizmów o charakterze międzyregionalnym, regionalnym i subregionalnym sprzyjających kontynuowaniu starań mających na celu rozwiązanie kwestii migracji i rozwoju,

- przekonane o konieczności zapewnienia migrantom humanitarnego traktowania oraz pełnej ochrony ich praw,

- biorąc pod uwagę fakt, że pomimo prac podejmowanych na różnych międzynarodowych forach, nie ma instrumentu prawnego o charakterze uniwersalnym, który dotyczyłby wszystkich aspektów przemytu migrantów oraz innych związanych z tym kwestii,

- zaniepokojone znacznym nasileniem się działalności zorganizowanych grup przestępczych w dziedzinie przemytu migrantów oraz wzrostem innych związanych z tym czynów przestępczych przedstawionych w niniejszym protokole, które poważnie szkodzą interesom zainteresowanych państw,

- zaniepokojone również tym, że przemyt migrantów może zagrażać życiu i bezpieczeństwu samych migrantów,

- odwołując się do rezolucji Zgromadzenia Ogólnego nr 53/111 z dnia 9 grudnia 1998 r., w której Zgromadzenie postanowiło utworzyć otwarty międzyrządowy komitet ad hoc w celu opracowania kompleksowej konwencji międzynarodowej przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej oraz omówienia możliwości opracowania, inter alia, międzynarodowego instrumentu prawnego rozwiązującego problem nielegalnego przewozu i transportu migrantów, w tym drogą morską,

- przekonane, że uzupełnienie Konwencji Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej międzynarodowym instrumentem prawnym wymierzonym przeciwko przemytowi migrantów drogą lądową, morską i powietrzną będzie pomocne w zapobieganiu i zwalczaniu takiej przestępczości,

uzgodniły, co następuje:

I. POSTANOWIENIA OGÓLNE

Artykuł 1

Stosunek do Konwencji Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej

1. Niniejszy protokół uzupełnia Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej, zwanej dalej "Konwencją". Powinien on być interpretowany łącznie z Konwencją.

2. Postanowienia Konwencji stosuje się, mutatis mutandis, do niniejszego protokołu, chyba że zawiera on postanowienia odmiennej treści.

3. Czyny uznane za przestępstwa zgodnie z artykułem 6 niniejszego protokołu będą uważane za czyny uznane za przestępstwa zgodnie z Konwencją.

Artykuł 2

Określenie celu

Celem niniejszego protokołu jest zapobieganie i zwalczanie przemytu migrantów, jak również wspieranie współpracy pomiędzy Państwami-Stronami w realizacji tego celu, przy jednoczesnej ochronie praw przemytanych migrantów.

Artykuł 3

Wyjaśnienie pojęć

W rozumieniu niniejszego protokołu:

- (a) "przemyt migrantów" oznacza organizowanie, w celu uzyskania, bezpośrednio lub pośrednio, korzyści finansowej lub innej korzyści o charakterze materialnym, nielegalnego wjazdu osoby na terytorium Państwa-Strony, którego taka osoba nie jest obywatelem lub w którym nie posiada stałego miejsca zamieszkania;
- (b) "nielegalny wjazd" oznacza przekroczenie granicy bez spełnienia koniecznych wymogów przewidzianych dla zgodnego z prawem wjazdu do państwa przyjmującego;
- (c) "fałszywy dokument podróży lub tożsamości" oznacza każdy dokument podróży lub dokument tożsamości, który:
 - (i) został sporządzony w drodze fałszerstwa lub w istotny sposób zmieniony przez podmiot inny niż osoba lub organ prawnie upoważnione w imieniu państwa do sporządzenia lub wystawienia takiego dokumentu podróży lub tożsamości; lub
 - (ii) został wydany w sposób niewłaściwy lub uzyskany w wyniku podania nieprawdziwych danych, w efekcie korupcji lub przy zastosowaniu przymusu albo w jakikolwiek inny sposób niezgodny z prawem; lub
 - (iii) jest używany przez osobę inną niż jego prawowity posiadacz;
- (d) "statek" oznacza każdy rodzaj pojazdu wodnego, w tym statek bezwypornościowy i wodnopłat, używany lub nadający się do użytku w charakterze środka transportu wodnego, z wyjątkiem okrętu wojennego, okrętu pomocniczego marynarki wojennej lub innego statku stanowiącego własność rządu lub eksploatowanego przez rząd i wykorzystywanego tymczasowo wyłącznie w celu świadczenia niekomercyjnych usług na rzecz rządu.

Artykuł 4

Zakres stosowania

Niniejszy protokół stosuje się, o ile nie stanowi on inaczej, zarówno do zapobiegania, jak i postępowań przygotowawczych i postępowań sądowych w sprawach czynów uznanych za przestępstwa zgodnie z artykułem 6 niniejszego protokołu, jeżeli mają one charakter międzynarodowy i zostały popełnione z udziałem zorganizowanej grupy przestępczej, jak również w odniesieniu do ochrony praw osób będących obiektem takich przestępstw.

Artykuł 5

Odpowiedzialność karna migrantów

Na mocy niniejszego protokołu migranci nie będą podlegali odpowiedzialności karnej z tego tytułu, że stali się obiektem czynu, o którym mowa w artykule 6 niniejszego protokołu.

Artykuł 6

Penalizacja

1. Każde Państwo-Strona podejmie takie ustawodawcze i inne działania, jakie mogą okazać się konieczne dla uznania za przestępstwa, o ile popełniane są świadomie oraz w celu uzyskania, bezpośrednio lub pośrednio, korzyści finansowej lub innej korzyści materialnej, następujących czynów:

- (a) przemytu migrantów;
- (b) popełnionych w celu umożliwienia przemytu migrantów:
 - (i) sporządzanie fałszywych dokumentów podróży lub dokumentów tożsamości;
 - (ii) organizowanie, dostarczanie lub posiadanie takich dokumentów;
- (c) umożliwiających osobie, która nie jest obywatelem danego państwa lub nie zamieszkuje w nim na stałe, pozostawania w tym państwie bez spełnienia wymogów koniecznych dla legalnego w nim pobytu, przy wykorzystaniu środków wymienionych w literze (b) lub jakichkolwiek innych środków niezgodnych z prawem.

2. Każde Państwo-Strona podejmie również takie ustawodawcze i inne działania, jakie mogą okazać się konieczne dla uznania za przestępstwa następujących czynów:

- (a) usiłowania popełnienia czynu, o którym mowa w ustępie 1, na mocy podstawowych zasad własnego systemu prawnego;
- (b) uczestnictwa w charakterze współsprawcy w popełnieniu czynu, o którym mowa w ustępie 1 litera (a), (b) (i) lub (c), oraz, na mocy podstawowych zasad własnego systemu prawnego, uczestnictwa w charakterze współsprawcy w popełnieniu czynu, o którym mowa w ustępie 1 litera (b) (ii);
- (c) organizowania innych osób oraz kierowania nimi przy popełnieniu czynu, o którym mowa w ustępie 1.

3. Każde Państwo-Strona podejmie takie ustawodawcze i inne działania, jakie mogą okazać się konieczne dla uznania za obciążające w sytuacji popełnienia czynów, o których mowa w ustępie 1 litera (a), (b) (i) oraz (c), oraz w sytuacji czynów, o których mowa w ustępie 2 litera (b) oraz (c), na mocy podstawowych zasad własnego systemu prawnego, okoliczności, które:

- (a) zagrażają lub mogą zagrażać życiu lub bezpieczeństwu migrantów; lub
- (b) powodują nieludzkie lub poniżające traktowanie migrantów, także w celu ich wykorzystania.

4. Żadne z postanowień niniejszego protokołu nie zabrania Państwu-Stronie podjęcia działań przeciwko osobie, której czyn stanowi przestępstwo na mocy własnego prawa wewnętrznego.

II. PRZEMYT MIGRANTÓW DROGĄ MORSKĄ

Artykuł 7

Współpraca

Państwa-Strony będą współpracować, w możliwie najszerszym zakresie, w celu zapobiegania przemytowi migrantów drogą morską i jego zwalczania zgodnie z międzynarodowym prawem morskim.

Artykuł 8

Działania przeciwko przemytowi migrantów drogą morską

1. Państwo-Strona posiadające uzasadnione powody, aby przypuszczać, że statek posługujący się jego banderą lub rzekomo w nim zarejestrowany, który nie posiada przynależności państwowej, lub pomimo pływania pod obcą banderą, lub odmowy pokazania bandery, faktycznie należy jednak do danego Państwa-Strony, zaangażowany jest w przemyt migrantów drogą morską, może wystąpić do innych Państw-Stron o pomoc w uniemożliwieniu wykorzystywania go do takich celów. W odpowiedzi na takie wezwanie Państwa-Strony udzielią pomocy w możliwym dla siebie zakresie.

2. Państwo-Strona posiadające uzasadnione powody, aby przypuszczać, że statek korzystający z prawa do swobody żeglugi zgodnie z prawem międzynarodowym i pływający pod banderą innego Państwa-Strony lub oznakowany jako zarejestrowany w innym Państwie-Stronie jest zaangażowany w przemyt migrantów drogą morską, może powiadomić o tym państwo, pod którego banderą statek ten płynie, zażądać potwierdzenia jego rejestracji, a po uzyskaniu jej potwierdzenia wystąpić do tego państwa o zezwolenie na podjęcie odpowiednich kroków wobec tego statku. Państwo, pod którego banderą płynie statek, może upoważnić państwo wnioskujące do podjęcia, inter alia, następujących działań:

- (a) wejścia na pokład statku;
- (b) przeszukania statku; oraz
- (c) jeśli zostaną znalezione dowody na to, że statek jest zaangażowany w przemyt migrantów drogą morską, podjęcia odpowiednich działań w stosunku do statku, osób oraz ładunku, zgodnie z upoważnieniem udzielonym przez państwo, pod którego banderą płynie dany statek.

3. Państwo-Strona, które podjęło jakiegokolwiek działania na mocy ustępu 2, niezwłocznie poinformuje państwo, pod którego banderą płynie dany statek, o rezultatach podjętych działań.

4. Państwo-Strona w trybie pilnym odpowie na wniosek innego Państwa-Strony o ustalenie, czy statek posługujący się jego rejestracją lub banderą ma do tego prawo, oraz odpowie na wniosek o wydanie upoważnienia, o którym mowa w ustępie 2.

5. Państwo, pod którego banderą płynie dany statek, może, zgodnie z artykułem 7 niniejszego protokołu, uzależnić wydanie upoważnienia od spełnienia warunków uzgodnionych pomiędzy nim a państwem wnioskującym, w tym od warunków dotyczących ponoszonej odpowiedzialności oraz zakresu działań, jakie należy podjąć. Państwo-Strona nie podejmie żadnych dodatkowych działań bez wyraźnego upoważnienia państwa, pod którego banderą płynie dany statek, z wyjątkiem działań koniecznych do zlikwidowania bezpośredniego zagrożenia dla życia osób lub wynikających z odpowiednich umów dwustronnych lub wielostronnych.

6. Każde Państwo-Strona wyznaczy organ lub, odpowiednio, organy, których zadaniem będzie przyjmowanie i odpowiadanie na wnioski o pomoc, potwierdzanie rejestracji lub prawa statku do posługiwania się jego banderą oraz o wydawanie upoważnień do podejmowania stosownych działań. Wszystkie Państwa-Strony zostaną powiadomione za pośrednictwem Sekretarza Generalnego o wyznaczeniu takich organów w terminie jednego miesiąca od chwili ich wyznaczenia.

7. Państwo-Strona posiadające uzasadnione powody, aby podejrzewać, że statek jest zaangażowany w przemyt migrantów drogą morską i nie posiada przynależności państwowej lub może być uznany za statek bez określonej przynależności państwowej, może wejść na pokład statku w celu jego przeszukania. W przypadku znalezienia dowodów potwierdzających wcześniejsze podejrzenia, Państwo-Strona podejmie stosowne działania zgodnie z właściwym prawem wewnętrznym i międzynarodowym.

Artykuł 9

Klauzule zabezpieczające

1. W sytuacji podjęcia przez Państwo-Stronę działań przeciwko statkowi, zgodnie z artykułem 8 niniejszego protokołu, Państwo to:

- (a) zapewni bezpieczeństwo i humanitarne traktowanie osób znajdujących się na pokładzie;
- (b) weźmie pod uwagę konieczność unikania wszelkiego zagrożenia dla bezpieczeństwa statku oraz ładunku;
- (c) weźmie pod uwagę konieczność uniknięcia narażenia na szkodę interesów handlowych lub prawnych państwa, pod którego banderą pływa statek, lub jakiegokolwiek innego zainteresowanego państwa;
- (d) zapewni, w miarę posiadanych możliwości, by wszelkie działania podjęte w stosunku do statku nie zagrażały środowisku naturalnemu.

2. W sytuacji gdy przyczyny, dla których podjęto działania na mocy artykułu 8 niniejszego protokołu, okażą się nieuzasadnione, statek otrzyma odszkodowanie z tytułu wszelkich poniesionych strat lub szkód, pod warunkiem że nie dopuścił się żadnego czynu uzasadniającego podjęte działania.

3. Wszelkie działania podjęte, przyjęte lub wykonane zgodnie z postanowieniami niniejszego rozdziału będą odpowiednio uwzględniały potrzebę nieingerowania oraz niewpływania na:

- (a) prawa i obowiązki państw nadbrzeżnych oraz sprawowanej przez nie swojej jurysdykcji, zgodnie z międzynarodowym prawem morskim; oraz
- (b) uprawnień państwa, pod którego banderą pływa statek, do sprawowania swej jurysdykcji oraz kontroli nad statkiem w zakresie administracyjnym, technicznym i społecznym.

4. Wszelkie działania podjęte na morzu na mocy niniejszego rozdziału będą wykonywane wyłącznie przez okręty wojenne lub samoloty wojskowe lub też inne statki lub samoloty wyraźnie oznakowane i łatwo rozpoznawane jako statki pozostające w służbie rządu i posiadające stosowne uprawnienia.

III. ZAPOBIEGANIE, WSPÓŁPRACA I INNE DZIAŁANIA

Artykuł 10

Informowanie

1. Bez uszczerbku dla postanowień artykułów 27 i 28 Konwencji, dla osiągnięcia celów określonych w niniejszym protokole, Państwa-Strony, zwłaszcza posiadające wspólne granice oraz usytuowane na szlakach przemytu migrantów, będą wymieniać między sobą, zgodnie ze swoim krajowym porządkiem prawnym, stosowne informacje o:

- (a) miejscach zaokrętownia oraz portach docelowych, jak również trasach, przewoźnikach i środkach transportu, o których wiadomo lub które podejrzewa się, że są wykorzystywane przez zorganizowaną grupę przestępczą zaangażowaną w działalność, o której mowa w artykule 6 niniejszego protokołu;
- (b) tożsamości oraz metodach działalności zorganizowanych grup przestępczych, o których wiadomo lub które podejrzewa się, że prowadzą działalność, o której mowa w artykule 6 niniejszego protokołu;
- (c) autentyczności oraz prawidłowości dokumentów podróży wystawionych przez Państwo-Stronę, jak również kradzieży lub wynikającego z niej niewłaściwego użycia blankietów dokumentów podróży lub dokumentów tożsamości;
- (d) sposobach oraz metodach ukrywania i transportu osób, wprowadzania niezgodnych z prawem zmian, reprodukcji, wchodzenia w posiadanie oraz innego niewłaściwego użycia dokumentów podróży lub tożsamości przy okazji popełniania czynów, o których mowa w artykule 6 niniejszego protokołu, jak również o sposobach ich wykrywania;
- (e) doświadczeniach ustawodawczych, praktykach i środkach prawnych zmierzających do zapobiegania i zwalczania czynów, o których mowa w artykule 6 niniejszego protokołu; oraz
- (f) osiągnięciach naukowych i technicznych przydatnych dla organów ścigania z tego powodu, że zwiększają ich możliwości zapobiegania, wykrywania i prowadzenia dochodzeń w odniesieniu do czynów, o których mowa w artykule 6 niniejszego protokołu, oraz ścigania osób zaangażowanych w ich popełnienie.

2. Państwo-Strona, która otrzyma tego typu informacje, zastosuje się do wszelkich ograniczeń dotyczących ich wykorzystania, jakie wprowadzi Państwo-Strona przekazująca te informacje.

Artykuł 11

Działania podejmowane na granicy

1. Nie naruszając zobowiązań międzynarodowych dotyczących swobodnego przepływu osób, Państwa-Strony wzmocnią, w miarę możliwości, środki kontroli granicznej, jakie mogą okazać się konieczne dla zapobiegania i wykrywania przemytu migrantów.

2. Każde Państwo-Strona podejmie, w miarę możliwości, ustawodawcze lub inne stosowne działania mające na celu zapobieganie wykorzystywaniu środków transportu należących do przewoźników do popełniania czynów uznanych za przestępstwa zgodnie z artykułem 6 ustęp 1 litera (a) niniejszego protokołu.

3. W razie konieczności i nie naruszając obowiązujących konwencji międzynarodowych, działania takie będą obejmować wprowadzenie w stosunku do przewoźników, włączając w to firmy transportowe, właścicieli oraz operatorów dowolnych środków transportu, obowiązku upewnienia się, że wszyscy pasażerowie posiadają dokumenty podróży wymagane przy wjeździe do państwa przyjmującego.

4. Każde Państwo-Strona, zgodnie ze swoim prawem wewnętrznym, podejmie niezbędne działania wprowadzające sankcje za naruszenie obowiązku określonego w ustępie 3.

5. Każde Państwo-Strona rozważy podjęcie działań umożliwiających, zgodnie ze swoim prawem wewnętrznym, odmówienie prawa wjazdu lub cofnięcie wizej osobom mającym związek z popełnieniem czynów uznanych za przestępstwa zgodnie z niniejszym protokołem.

6. Nie naruszając artykułu 27 Konwencji, Państwa-Strony rozważą rozszerzenie współpracy pomiędzy organami kontroli granicznej poprzez, inter alia, ustanowienie i utrzymywanie bezpośrednich kanałów wymiany informacji.

Artykuł 12

Bezpieczeństwo i kontrola dokumentów

Każde Państwo-Strona, stosownie do dostępnych środków, podejmie takie działania, jakie mogą okazać się konieczne dla:

- (a) zagwarantowania takiej jakości wystawianych przez siebie dokumentów podróży lub dokumentów tożsamości, która uniemożliwiłaby ich niewłaściwe użycie, sfalszowanie, nielegalne przerobienie, skopiowanie lub wystawienie; oraz
- (b) zapewnienia integralności i bezpieczeństwa dokumentów podróży lub dokumentów tożsamości wystawianych przez Państwo-Stronę lub w jego imieniu oraz zapobiegania ich nielegalnemu wytwarzaniu, wystawianiu i wykorzystywaniu.

Artykuł 13

Legalność i ważność dokumentów

Na wniosek innego Państwa-Strony, zgodnie ze swoim prawem wewnętrznym, Państwo-Strona sprawdzi w rozsądnym czasie legalność i ważność dokumentów podróży lub dokumentów tożsamości wystawionych lub rzekomo wystawionych w jego imieniu, co do których istnieje podejrzenie, że są wykorzystywane do popełnienia czynów, o których mowa w artykule 6 niniejszego protokołu.

Artykuł 14

Szkolenia i współpraca techniczna

1. Państwa-Strony zapewnią lub poszerzą specjalistyczne szkolenia dla urzędników imigracyjnych oraz innych właściwych urzędników, poświęcone zapobieganiu czynom, o których mowa w artykule 6 niniejszego protokołu, oraz humanitarnemu traktowaniu migrantów stających się obiektem takich czynów, przy poszanowaniu ich praw przedstawionych w niniejszym protokole.

2. Państwa-Strony będą współpracować ze sobą oraz z właściwymi organizacjami międzynarodowymi, pozarządowymi, innymi właściwymi organizacjami oraz czynnikami społeczeństwa obywatelskiego, stosownie do okoliczności, w celu zapewnienia na swoim terytorium odpowiedniego szkolenia pracowników w zakresie zapobiegania, zwalczania i eliminowania czynów, o których mowa w artykule 6 niniejszego protokołu, oraz w celu ochrony praw migrantów stających się obiektem takich czynów. Tego typu szkolenia będą dotyczyć:

- (a) poprawy zabezpieczeń i jakości dokumentów podróży;
- (b) rozpoznawania i wykrywania fałszywych dokumentów podróży lub dokumentów tożsamości;
- (c) zbierania informacji o działalności przestępczej, zwłaszcza w zakresie identyfikacji zorganizowanych grup przestępczych, co do których wiadomo lub które podejrzewa się, że są zaangażowane w działania, o których mowa w artykule 6 niniejszego protokołu, o metodach stosowanych w celu przewozu przemycanych migrantów, o nadużyciach popełnianych w związku z posługiwaniem się dokumentami podróży lub dokumentami tożsamości w celu popełnienia czynów, o których mowa w artykule 6, oraz o miejscach ukrywania przemycanych migrantów;
- (d) poprawy procedur stosowanych w celu wykrywania przemytu osób zarówno w oficjalnych, jak i nieoficjalnych punktach przekraczania granicy; oraz
- (e) humanitarnego traktowania migrantów i ochrony ich praw określonych w niniejszym protokole.

3. Państwa-Strony posiadające odpowiednią wiedzę specjalistyczną rozważą możliwość udzielenia pomocy technicznej państwom, które najczęściej są państwami pochodzenia lub tranzytu osób będących obiektem czynów, o których mowa w artykule 6 niniejszego protokołu. Państwa-Strony podejmą wszelkie starania w celu zapewnienia odpowiednich środków, takich jak pojazdy, systemy komputerowe oraz czytniki dokumentów w celu zwalczania działalności, o której mowa w artykule 6.

Artykuł 15

Inne działania prewencyjne

1. Każde Państwo-Strona podejmie działania dla zapewnienia lub rozwoju programów informacyjnych mających na celu podniesienie społecznej świadomości faktu, iż czyny, o których mowa w artykule 6 niniejszego protokołu, stanowią działalność przestępczą często prowadzoną przez zorganizowane grupy przestępcze dla osiągnięcia zysku, oraz że stanowi ona poważne zagrożenie dla samych migrantów.

2. Zgodnie z artykułem 31 Konwencji, Państwa-Strony będą współpracowały ze sobą w zakresie informowania opinii publicznej, aby zapobiec sytuacjom, w których potencjalni migranci stają się ofiarami zorganizowanych grup przestępczych.

3. Każde Państwo-Strona będzie wspierać lub umacniać, stosownie do okoliczności, rozwój programów oraz współpracy na szczeblu krajowym, regionalnym i międzynarodowym, uwzględniając przy tym

uwarunkowania społeczno-ekonomiczne migracji oraz zwracając szczególną uwagę na dziedziny zaniedbane gospodarczo lub społecznie, aby tym samym zwalczać pierwotne społeczno-ekonomiczne przyczyny przemytu migrantów, takie jak ubóstwo czy niewystarczający poziom rozwoju.

Artykuł 16

Działania w zakresie ochrony i pomocy

1. W ramach realizacji niniejszego protokołu oraz zgodnie ze swoimi zobowiązaniami wynikającymi z prawa międzynarodowego, każde Państwo-Strona podejmie wszelkie stosowne działania, w tym, o ile zajdzie taka potrzeba, działania o charakterze ustawodawczym, w celu zagwarantowania i ochrony praw osób stających się obiektem czynów, o których mowa w artykule 6 niniejszego protokołu, a przyznanych im zgodnie z obowiązującym prawem międzynarodowym, zwłaszcza prawa do życia oraz zakazu tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania lub karania.

2. Każde Państwo-Strona podejmie stosowne działania w celu zapewnienia migrantom odpowiedniej ochrony przed przemocą, której ofiarą mogą się stać zarówno ze strony pojedynczych osób, jak i grup, z tego powodu, że są obiektem czynów, o których mowa w artykule 6 niniejszego protokołu.

3. Każde Państwo-Strona udzieli odpowiedniej pomocy migrantom, których życie lub bezpieczeństwo są zagrożone z tego powodu, że stali się oni obiektem czynów, o których mowa w artykule 6 niniejszego protokołu.

4. Stosując postanowienia niniejszego artykułu, Państwa-Strony uwzględnią zwłaszcza szczególne potrzeby kobiet i dzieci.

5. W przypadku zatrzymania osoby będącej obiektem czynów, o których mowa w artykule 6 niniejszego protokołu, każde Państwo-Strona będzie przestrzegać, stosownie do okoliczności, swoich zobowiązań wynikających z Konwencji wiedeńskiej o stosunkach konsularnych, w tym obowiązku bezzwłocznego informowania danej osoby o przepisach dotyczących zawiadamiania urzędników konsularnych oraz kontaktowania się z nimi.

Artykuł 17

Umowy i ustalenia

Państwa-Strony rozważą zawarcie dwustronnych lub regionalnych umów, uzgodnień lub porozumień o charakterze operacyjnym w celu:

- (a) określenia najbardziej odpowiednich i skutecznych działań umożliwiających zapobieganie i zwalczanie czynów, o których mowa w artykule 6 niniejszego protokołu; lub
- (b) wzajemnego rozszerzenia zakresu obowiązywania postanowień niniejszego protokołu.

Artykuł 18

Powrót przemyconych migrantów

1. Każde Państwo-Strona zobowiązuje się do ułatwienia i przyjęcia z powrotem, bez zbędnej zwłoki, osób będących obiektem czynów, o których mowa w artykule 6 niniejszego protokołu, które są jego obywatelami lub posiadają prawo stałego pobytu na jego terytorium w chwili ich powrotu.

2. Każde Państwo-Strona, zgodnie ze swoim prawem wewnętrznym, rozważy możliwość ułatwienia i przyjęcia z powrotem osoby, która stała się obiektem czynów, o których mowa w artykule 6 niniejszego protokołu, i posiadała prawo stałego pobytu na jego terytorium w chwili wjazdu na terytorium państwa przyjmującego.

3. Na wniosek Państwa-Strony przyjmującego, wezwane Państwo-Strona sprawdzi bez zbędnej zwłoki, czy osoba będąca obiektem czynów, o których mowa w artykule 6 niniejszego protokołu, jest jego obywatelem oraz czy posiada prawo stałego pobytu na jego terytorium.

4. W celu ułatwienia powrotu osoby będącej obiektem czynów, o których mowa w artykule 6 niniejszego protokołu, która nie posiada odpowiednich dokumentów, Państwo-Strona, obywatelem którego jest dana osoba lub w którym osoba ta posiada prawo stałego pobytu, wyrazi zgodę na wystawienie, na wniosek przyjmującego Państwa-Strony, wszelkich dokumentów podróży lub innego upoważnienia, jakie może okazać się niezbędne w celu umożliwienia tej osobie podróżowania i ponownego wjazdu na terytorium tego państwa.

5. Każde Państwo-Strona uczestniczące w procesie powrotu osoby będącej obiektem czynów, o których mowa w artykule 6 niniejszego protokołu, podejmie wszelkie stosowne działania w celu zapewnienia, by powrót tej osoby odbył się w sposób zorganizowany oraz z należyтым poszanowaniem jej bezpieczeństwa i godności.

6. Państwa-Strony mogą współpracować z odpowiednimi organizacjami międzynarodowymi w realizacji niniejszego artykułu.

7. Niniejszy artykuł pozostaje bez uszczerbku dla jakichkolwiek praw przyznanych na mocy prawa wewnętrznego przyjmującego Państwa-Strony osobom będącym obiektem czynów, o których mowa w artykule 6 niniejszego protokołu.

8. Niniejszy artykuł nie wpływa na zobowiązania przyjęte na mocy jakiegokolwiek innego obowiązującego traktatu, czy to dwustronnego czy też wielostronnego, ani jakiegokolwiek innego stosownego porozumienia czy uzgodnienia o charakterze operacyjnym, które reguluje, w całości lub częściowo, powrót osób będących obiektem czynów, o których mowa w artykule 6 niniejszego protokołu.

IV. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Artykuł 19

Klauzula zastrzeżenia

1. Żadne z postanowień niniejszego protokołu nie narusza innych praw, zobowiązań ani obowiązków państw i osób wynikających z prawa międzynarodowego, w tym międzynarodowego prawa humanitarnego oraz międzynarodowego prawa ochrony praw człowieka, zwłaszcza, tam gdzie ma to zastosowanie, Konwencji z 1951 r. oraz Protokołu z 1967 r. dotyczących statusu uchodźców oraz zawartej w nich zasady niewydalania.

2. Działania określone w niniejszym protokole będą interpretowane oraz stosowane w sposób niepowodujący dyskryminacji osób z tytułu bycia tych osób obiektem czynów, o których mowa w artykule 6 niniejszego protokołu. Interpretacja i podejmowanie takich działań powinno być zgodne z zasadami niedyskryminacji uznanymi na arenie międzynarodowej.

Artykuł 20

Rozstrzygnięcie sporów

1. Państwa-Strony będą dążyły do rozstrzygnięcia sporów dotyczących interpretacji lub stosowania niniejszego protokołu w drodze negocjacji.

2. Jakikolwiek spór dotyczący interpretacji lub stosowania niniejszego protokołu wynikły pomiędzy dwoma lub więcej Państwami-Stronami, który w rozsądnym czasie nie został rozstrzygnięty w drodze negocjacji, zostanie, na wniosek jednego z tych Państw-Stron, przekazany do rozstrzygnięcia w drodze arbitrażu. Jeśli w okresie 6 miesięcy od daty wniosku o arbitraż Państwa-Strony nie zdołają uzgodnić procedury postępowania arbitrażowego, wówczas każde z tych Państw-Stron może przedłożyć spór Międzynarodowemu Trybunałowi Sprawiedliwości, składając wniosek zgodnie ze statutem Trybunału.

3. Każde Państwo-Strona, w czasie podpisywania, ratyfikacji, przyjmowania lub zatwierdzenia niniejszego protokołu lub w chwili przystępowania do niego, może oświadczyć, iż nie uważa się za związane ustępem 2. Pozostałe Państwa-Strony nie będą wówczas związane ustępem 2 w stosunku do takiego Państwa-Strony, które złożyło takie zastrzeżenie.

4. Każde Państwo-Strona, które złożyło zastrzeżenie zgodnie z ustępem 3, może w dowolnym czasie wycofać to zastrzeżenie w drodze powiadomienia skierowanego do Sekretarza Generalnego Narodów Zjednoczonych.

Artykuł 21

Podpisanie, ratyfikacja, przyjęcie, zatwierdzenie i przystąpienie

1. Niniejszy protokół będzie otwarty do podpisu dla wszystkich państw w okresie od 12 do 15 grudnia 2000 r. w Palermo (Włochy), a następnie w siedzibie Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku do dnia 12 grudnia 2002 r.

2. Niniejszy protokół będzie ponadto otwarty do podpisu dla regionalnych organizacji integracji gospodarczej, pod warunkiem że przynajmniej jedno Państwo członkowskie takiej organizacji podpisało niniejszy protokół zgodnie z ustępem 1.

3. Niniejszy protokół podlega ratyfikacji, przyjęciu lub zatwierdzeniu. Dokumenty ratyfikacyjne, przyjęcia lub zatwierdzenia zostaną złożone Sekretarzowi Generalnemu Narodów Zjednoczonych. Regionalna organizacja integracji gospodarczej może złożyć swój dokument ratyfikacyjny, przyjęcia lub zatwierdzenia, jeśli uczyniło to co najmniej jedno z jej Państw członkowskich. W takim dokumencie ratyfikacyjnym, przyjęcia lub zatwierdzenia organizacja ta określi zakres swoich kompetencji w stosunku do kwestii regulowanych niniejszym protokołem. Organizacja ta poinformuje również depozytariusza o wszelkich istotnych zmianach

zakresu swoich kompetencji.

4. Niniejszy protokół jest otwarty do przystąpienia dla jakiegokolwiek państwa lub jakiegokolwiek regionalnej organizacji integracji gospodarczej, której przynajmniej jedno Państwo członkowskie jest Stroną niniejszego protokołu. Dokumenty przystąpienia zostaną złożone Sekretarzowi Generalnemu Narodów Zjednoczonych. W chwili przystąpienia regionalna organizacja integracji gospodarczej określi zakres swoich kompetencji w odniesieniu do kwestii regulowanych niniejszym protokołem. Organizacja ta informuje również depozytariusza o wszelkich istotnych zmianach zakresu swoich kompetencji.

Artykuł 22

Wejście w życie

1. Niniejszy protokół wejdzie w życie dziewięćdziesiątego dnia od daty złożenia czterdziestego dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia, z zastrzeżeniem, że protokół nie wejdzie w życie przed wejściem w życie Konwencji. W rozumieniu niniejszego ustępu, jakikolwiek dokument złożony przez regionalną organizację integracji gospodarczej nie będzie uważany za dokument dodatkowy wobec tych, jakie zostały złożone przez Państwa członkowskie tej organizacji.

2. Dla wszystkich państw i regionalnych organizacji integracji gospodarczej ratyfikujących, przyjmujących, zatwierdzających lub przystępujących do niniejszego protokołu po złożeniu czterdziestego dokumentu potwierdzającego taką czynność, niniejszy protokół wejdzie w życie trzydziestego dnia od daty złożenia przez to państwo lub organizację odpowiedniego dokumentu lub w dniu wejścia w życie niniejszego protokołu zgodnie z ustępem 1, w zależności od tego, która data będzie późniejsza.

Artykuł 23

Poprawki

1. Po upływie 5 lat od wejścia w życie niniejszego protokołu, Państwo-Strona niniejszego protokołu może zaproponować poprawkę i przedłożyć ją Sekretarzowi Generalnemu Narodów Zjednoczonych, który następnie przekaże proponowaną poprawkę Państwom-Stronom oraz Konferencji Stron Konwencji w celu rozważenia propozycji i podjęcia decyzji. Państwa-Strony niniejszego protokołu zgromadzone na Konferencji Stron podejmą wszelkie starania w celu osiągnięcia konsensusu w sprawie każdej poprawki. W sytuacji, gdy wszelkie możliwości osiągnięcia konsensusu zostaną wyczerpane, a porozumienie nie zostanie osiągnięte, jako ostatnia możliwość dla przyjęcia poprawki wymagana będzie większość dwóch trzecich głosów Państw-Stron niniejszego protokołu obecnych i głosujących na posiedzeniu Konferencji Stron.

2. Regionalne organizacje integracji gospodarczej, w kwestiach leżących w zakresie ich kompetencji, będą korzystały z przysługującego im na mocy niniejszego artykułu prawa głosu w liczbie głosów równej liczbie Państw członkowskich tych organizacji, będących Stronami niniejszego protokołu. Organizacje te nie mogą korzystać ze swego prawa głosu, jeżeli ich Państwa członkowskie korzystają ze swego prawa głosu i vice versa.

3. Poprawka przyjęta zgodnie z ustępem 1 podlega ratyfikacji, przyjęciu lub zatwierdzeniu przez Państwa-Strony.

4. Poprawka przyjęta zgodnie z ustępem 1 wejdzie w życie w odniesieniu do Państwa-Strony po upływie dziewięćdziesięciu dni od daty złożenia Sekretarzowi Generalnemu Narodów Zjednoczonych dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia lub zatwierdzenia tej poprawki.

5. Z chwilą wejścia w życie poprawki staje się ona wiążąca dla tych Państw-Stron, które wyraziły zgodę na związanie się nią. Pozostałe Państwa-Strony pozostaną nadal związane postanowieniami niniejszego protokołu oraz wszelkimi wcześniejszymi poprawkami, które zostały przez nie ratyfikowane, przyjęte lub zatwierdzone.

Artykuł 24

Wypowiedzenie

1. Państwo-Strona może wypowiedzieć niniejszy protokół w drodze pisemnego powiadomienia Sekretarza Generalnego Narodów Zjednoczonych. Wypowiedzenie wejdzie w życie po upływie jednego roku od daty otrzymania powiadomienia przez Sekretarza Generalnego.

2. Regionalna organizacja integracji gospodarczej przestaje być Stroną niniejszego protokołu z chwilą jego wypowiedzenia przez wszystkie Państwa członkowskie tej organizacji.

Artykuł 25

Depozytariusz i języki

1. Sekretarz Generalny Narodów Zjednoczonych zostaje wyznaczony depozytariuszem niniejszego protokołu.

2. Oryginał niniejszego protokołu, którego teksty w językach arabskim, chińskim, angielskim, francuskim, rosyjskim i hiszpańskim są jednakowo autentyczne, zostanie złożony u Sekretarza Generalnego Narodów Zjednoczonych.

NA DOWÓD CZEGO niżej podpisani pełnomocnicy, należycie upoważnieni przez ich Rządy, podpisali niniejszy protokół.

Po zaznajomieniu się z powyższym protokołem, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- został on uznany za słuszny zarówno w całości, jak i każde z postanowień w nim zawartych,
- jest przyjęty, ratyfikowany i potwierdzony,
- będzie niezmiennie zachowywany.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia 29 sierpnia 2003 r.